

משתתפים:

חברי הועדה: אביבה מנצור יו"ר, איתי נצר, ירון ארדט, ציפי ריינשטיין, נעם ביבי (חלקית), מרים לידג', רן סנדרס, טבי דינרי, רוני נצר, מנהל היחידה לאיכות הסביבה בשרון אורן תבור מנהל השפ"ה יוסי פנחסי איריס ששון –ח"מ תושבים: מיקי קופרשמיט, ד"ר אייל לימוני, שגיא ברפמן אורחים: דודי ברפמן מ- "א. ברפמן" המשווקים קמינים ותנורי בישול, עומרי אור מארגון "קמיני עצים-סכנה בריאותית"

זיהום אור (בסע' זה השתתף גם ר' המועצה יובל ארד)

כללי: הנושא הועלה לראשונה בוועדה בישיבתה ביום 27.6.2019. בישיבה זו הנושא רק "הוצף" ע"מ שיהיה בתודעת המועצה לקראת ביצוע פרויקטי תאורה ברחבי המועצה. סוכם אז שהנושא יועבר באופן מסודר בישיבה עתידית.

הנושא הוצג בישיבה זו ע"י מיקי קופרשמיט שיחד עם חבר הועדה גדי שלסקי למדו את הנושא ובחנו את פרויקטי התאורה בתחום ההחלפה לתאורת לד שהתבצעו בישוב בשנים האחרונות.

בסקירה התמקד מיקי על הפיסיקה של האור ועל השפעתו על הביולוגיה. ניתן הדגש לנזק הבריאותי עד כדי נזק בלתי הפיך, הנובע מתאורה מלאכותית במרחב הציבורי בדגש על אור באורכי גל קצרים (כחול, סגול).

נסקרו ליקויים שנמצאו בביצוע פרויקטי התאורה, אי עמידה בדרישות המכרז, אי עמידה בתקנים המחייבים ב"ספר הכחול" והגדרות לא ברורות במכרז. הביקורת העיקרית הינה בשני סעי' מרכזיים:

טמפרטורת הצבע: לתאורת רחוב אין לעבור 3,000K בעוד שנעשה שימוש ב- 4,000K.

1.1.1 פיזור האור: היה צריך להשתמש בגופי תאורה עם גובלי Cut-Off. לפי המכרז הפיזור המכסימלי כלפי מעלה היה 1% בעוד שבפועל היה גדול בהרבה (2.5% ומעלה!).

1.1.2 למרות ששיקור הסקירה התייחס לתאורת הרחובות, ציין המציג (מיקי) שצריך לקחת בחשבון בתאורת הביטחון המתוכננת גם את בעלי החיים הלילים ולתת התייחסות מתאימה,

1.1.3 לדוגמא: מקטעים חשוכים (אך נצפים ע"י המצלמות).

1.1.4 ההערות לביצוע התאורה ברחובות

1.1.5 הועברה למועצה. עדיין אין התייחסות.

1.1.6 צוין שכיום יש כבר התייחסות חיובית לנושא וכבר בוצע פרויקט עם גוף תאורה של 3,000K.

התייחסות הועדה והמלצותיה:

1.1.8 יש חשיבות להתייחסות לנושא זיהום אור בפרויקטים חדשים וקיימים. המשמעות הינה שיש לתת את הדעת תמיד לצורך מחד ולא יזון עם הבריאות והסביבה מאידך.

1.1.9 הדברים אמורים בכל הפרוייקטים בהם משולבת תאורה (הערה: מוצע תמיד לשקול אם בכלל נחוצה תאורה או שעדיף להשאר במצב הטבעי).

1.1.10 ההתייחסות חשובה לרווחת האדם והאקולוגיה.

1.1.11 מאחר והנושא חדש יחסית ואינו מוכר מספיק, כולל לא ל"יועצי תאורה"¹ וכן שבפרוייקטים שונים צריך תאורה שונה מתאימה (למשל: תאורת ביטחון למול תאורת רחוב), מומלץ להתייעץ עם

¹ לדוגמא: יועץ התאורה שתכנן את גבעת צמחי א"י קבע תכנן גופים של 4,000K בעוד שהמכסימום צריך היה להיות 3,300K.

הועדה לאיכות הסביבה

"עמותת אור מכוון"² המתמחה בנושא, הנותנת ייעוץ (בחינם) לעיריות ומועצות בנושא תאורה.

העמותה יכולה לכוון את המועצה הן באשר למה לדרוש במכרז והן להתייחס לתכנון לאחר שבוצע.

1.2 התייחסות ר' המועצה:

1.2.1 לביקורת על הפרויקטים שבוצעו: הנושא על שולחן המועצה. התהליך חייב להיות מסודר וזה לוקח זמן.

1.2.2 המועצה משתמשת לתיכנון ב"יועצי תאורה". אין מקום להשתמש בגורם שלישי מעל היועץ.

1.2.3 גדר הביטחון: הרעיון להשאיר אזורים מוחשכים יבחן.

1.3 הועדה מודה למיקי על הרצאתו המדעית המחכימה.

1.4 יובל ארד עזב את הישיבה.

2. חימום באמצעות קמיני עצים

2.1 בהמשך לדיון בנושא בישיבה הקודמת של הועדה ביום 9.1.2020, התקיים דיון המשך שבמרכזו סקירה של עומרי אור מארגון "קמיני עצים-סכנה בריאותית".

כן השתתפו שגיא ברפמן ודודי ברפמן מ-"א. ברפמן" המשווקים מגוון קמינים, לרבות כאלה המוזנים בעץ.

2.2 בסקירה הציג עומרי את הסכנות הגדולות לאדם משימוש בקמיני עצים.

2.3 סקירתו של עומרי מתבססת על מחקרים מרחבי העולם המציגים תמונה של זיהום קשה המזיק לאדם בקנה-מידה לא פורפוציונלי הן למשתמש והן לסביבתו.

2.4 המחקרים מציגים סכנה גדולה לבעלי הקמין מזליגת חלקיקים זעירים, PM2.5 ומטה לתוך החדר בו מותקן הקמין, גם אם הקמין נראה לכאורה אטום. חלקיקים אלו הינם בלתי נראים לעין האדם וחסרי ריח. הריח החריף הנפלט מארובות הקמינים הינו תוצר של החלקיקים הגדולים יותר, PM10 ומעלה.

2.5 החלקיקים הזעירים יוצרים נזק, לרבות בלתי הפיך לכל מי שנושם אותם ובעיקר לתינוקות, ילדים, אנשים מבוגרים ואנשים עם בעיות נשימה או לב-ריאה.

2.6 שימוש בסוגי עץ לא טובים (אך זולים!), בעץ לא נקי (צבוע, עם דבקים וכו') ובעץ רטוב – מגבירים מאד את הזיהום.

2.7 רדיוס הזיהום שפולטים הקמינים הינו הרבה מעבר לתחום בו הריח ניכר והוא מגיע למאות מ' מהארובה. כלומר יש לו השפעה משמעותית על בריאות השכנים גם במעגלים המרוחקים יותר, כולל אלה שכלל לא מודעים לקיומו.

2.8 הזיהום מגדיל מאד את הסיכון להתקפי לב, קצרת (אסטמה), סוגי סרטן שונים ועוד. מדובר במפגע קשה וחמור.

2.9 השימוש הגובר בקמיני עץ מביא לכריתה מוגברת, בלתי חוקית, של עצים.

2.10 שימוש באמצעי חימום אחרים, לרבות בסולר, מייצר זיהום בקנה מידה קטן באופן מובהק. מומלץ חימום בחשמל (מזגן) או בגז.

2.11 אפשרויות טיפול של הרשות:

2.11.1 הנחיה מרחבית:

2.11.1.1 התקנת קמין מחייבת אישור בניה (ארובה).

² עמותת "אור מכוון" ormekuvan@gmail.com, 054-4451376

הועדה לאיכות הסביבה

- 2.11.1.2 לקבל החלטה במועצה שלא לאשר קמיני עץ ולהעביר לועדה (תהליך אבל יש לא מעט תקדימים, אם כי לא מוכר תקדים בועדת "אפק" המטפלת בנו).
- 2.11.1.3 לאחר האישור בועדה לתכנון ולבנייה: אפשר לפעול אכיפתית. מי שאין לו רישיון יצטרך לפנות ולמי שיש קמין עץ, הרישיון לא ינתן.
- 2.11.2 חוק עזר: להכניס איסור שימוש בקמיני עץ בחוק העזר. מדובר בתהליך חקיקתי שאין לו תקדים. עיריית פ"ת הגישה בקשה וממתינים לאישור. אישור יהווה תקדים.
- 2.12 התייחסות דודי ברפמן מ-א. ברפמן המשווקים (גם קמיני עץ):
- 2.12.1 יש קמיני עץ שעומדים בתקנים מחמירים והזיהום מהם פחות בהרבה. קמינים אלו כוללים פילטרים, ממירי קטליטי וכד'. נדרש גם שימוש בעץ איכותי מתאים.
- 2.12.2 למניעת זיהום בתוך הבית, יש ארובות כפולות (יניקה ופליטה) המאפשרות אטימה מוחלטת של גוף התנור למעט בעת ההזנה בעץ תוך הבעירה.
- 2.12.3 הדובר הדגיש שמבחינת חברתם, המשווקת מגוון קמינים, אין בעיה אם יאסר על שימוש בקמיני עץ.
- 2.13 התייחסות המשתתפים:
- 2.13.1 זיהום האוויר והנזק הבריאותי לסביבה מחייבים התייחסות לקמיני העץ.
- 2.13.2 יש להפריד בין קמינים קיימים לבין קמינים חדשים. את החדשים יש למנוע עוד בטרם יותקנו.
- 2.13.3 תושבים רבים לא מודעים לצורך בהיתר.
- 2.13.4 הערכה הינה שרק חלק קטן מבעלי הקמינים יוותרו על השימוש בהם גם אם יקבלו הסבר על הסכנות בתוך הבית, הנזק לשכנים והנזק לסביבה.
- 2.13.5 מאידך, "לחץ חברתי" של השכנים במעגלים קרובים ורחוקים, המושפעים מהזיהום – עשוי להביא לשינוי. לחוסר לגיטימיות יש השפעה על מרבית הנורמטיבים.
- 2.13.6 הטיפול במסלול של ה"הנחיה המרחבית" ובהמשך באמצעות "חוק העזר" מחויב המציאות בגלל חומרת הבעיה.
- 2.13.7 כיום, למרות שע"פ חוק העזר הקיים יש אפשרות תיאורתית לאכוף הפסקת השימוש בקמיני עץ ולוא רק בגלל הריח החריף, באופן מעשי זה כמעט ולא ישים.
- 2.13.8 יש חשיבות רבה להסברה. חשוב שמי שרוצה להצטייד בקמין עץ ימנע מכך ושהמשתמשים ידעו את הסיכון להם ולסביבה.
- 2.14 המלצת הועדה:
- 2.14.1 הנזק הוודאי למשתמש ולסביבה, עד רדיוס של מאות מטרים (נזק בריאותי למאות אנשים) מחייב נקיטת פעולה מצד הרשות.
- 2.14.2 הועדה ממליצה על טיפול מיידי למניעת התרחבות התופעה ובהמשך לטפל גם בקיים.
- 2.14.3 הממלצה הינה להעביר במועצה, באופן מיידי (בשל הכניסה הקרובה לשכונת החדשות, לפני שיפוצי הקיץ וההצטיידות הצפויה של התושבים באמצעי חימום) החלטה על "הנחיה מרחבית".
- 2.14.4 להעביר את הבקשה ל"הנחיה מרחבית" לועדה לתיכנון ולבניה תוך הבהרת הדחיפות בקבלתה.
- 2.14.5 לצאת בהסברה לתושבים על הסיכון בקמיני עץ להם, לבני ביתם ולשכנים, לרבות במעגלים של מאות מטרים.
- מצוע בהקשר זה לזמן את עומרי להרצאה בפני התושבים.

הועדה לאיכות הסביבה

- 2.14.6 לצאת בהסברה לתושבים לגבי הצורך ברישיון בניה.
- 2.14.7 לדרוש מבעלי הקמינים להוציא רישיון ולאכופ את הדרישה.
- 2.14.8 לאחר שפתח-תקווה תקבל את האישור לחוק העזר בנושא, לאמץ חוק דומה גם אצלנו.
- 2.14.9 הערה: אורן תבור בדיעה שכל התהליכים צריכים להמתין עד שהועדה תאשר את ה"הנחיה הרוחבית".
- 2.15 הועדה מודה לעומרי על הרצאתו החשובה פוקחת העיניים.
3. **שבוע "אהבת הסביבה":**
- 3.1 בשל התמשכות שני הנושאים הראשונים, סקרה אביבה בקיצור את הפעילות שבסה"כ היתה מוצלחת ובכוונתה שתמשך גם בשנים הבאות.
- 3.2 מאחר ולא היה זמן לדיון, מוזמנים חברי הועדה שיש להם הערות, מסקנות ולקחים – להעבירם לאביבה.
4. **פסולת אלקטרונית:**
- מנהל השפ"ה עדכן:
- 4.1 מכרז יצא בשבוע הקרוב.
- 4.2 הכוונה להציב שני מתקני איסוף: בכ"י במגרש החניה ליד המועצה ובצ"י במגרש החניה הגדול.
- 4.3 אפשר יהיה להעביר פסולת למתקנים בכל עת ולא אחת ל... כפי שהיה בעבר.
- 4.4 תהיה אפשרות למחזר גם סוללות.
- 4.5 הערכה שהתהליך לא יסתיים לפני נקיונות הפסח השנה.
5. **שקיות כתומות:**
- מנהל השפ"ה עדכן:
- 5.1 מכרז יצא בשבוע הקרוב.
- 5.2 השקיות ישמשו לאריזות למעט זכוכית ובקבוקי פלסטיק.
- 5.3 כל בית אב יקבל 52 שקיות, אחת לכל שבוע למשך שנה.
- 5.4 אחת לשבוע, ביום שיקבע, יוציא את השקית מחוץ לחצר והיא תאסף ע"י התאגיד שייבחר.
- 5.5 לפני התחלת הפעילות תתקיים הסברה לתושבים לגבי השימוש.
6. **חידוש מדבקות על מתקני מחזור:**
- 6.1 המדבקות המכוונות מה ניתן למחזר התבלו.
- 6.2 מנהל השפ"ה מסר שיטפל בחידושן.